

lares sint primi ratione conventus, ad quem restituti fuerunt, sunt tamen secundi respectu ad restitutionem, et novam gratiam, adeoque, nisi Pontifex in litteris restitutionis expresserit eos restituere etiam quoad præcedentiam, non possunt præcedentiam prætere, ut ponderat gloss. in cit. cap. *Quamvis*, verb. *Præsupponatur* in fine, ibi: « Nisi aliud Papa diceret in restitutione, videlicet, quod me restituit ad datam et prioritatem temporis, et vult gratiam meam valere perinde ac si revocata non fuisset, etiam quoad prioritatem temporis. » Pignatell., tom. IX, consult. 183, n. 10 et seq., et alii passim.

(54. Regulares in processionibus incedunt post confraternitates laicorum, et post eos in digniore loco clerici sæcularis. Sac. congr. Rituum, in *Messanen.*, 7 Augusti 1621; apud Sellium, in *Select. canonic.*, cap. 25, n. 17; Barbosa, *Summ. Apostolic. decis.*, verbor. *Regulares quoad præcedentiam*, num. 5.

(55. Regulares in suburbiis et territorio Romano servant præcedentiam, sicuti in ipsa urbe. Sac. cong. Rit., in *Tusculana*, 2 Mart. 1613, et in *Anagnina*, 20 Jun. 1626; apud Lantusch., in *Theat. Regul.*, verb. *Præcedentia*, ubi per extensum refert dicta decreta.

(56. Regulares in processionibus debent clerum sæcularem antecire, nec cum clero sæculari misti incedere valent. Sacra congregatio Rituum, in *causa Castellæ et Legionis*, 30 Augusti 1592; et in *Legionen.*, 24 Septembris 1605, et in *Neapolitana*, 7 Julii 1612; apud Barbosam, in *Summa Apostolicar. decis.*, verb. *Regulares quoad præcedentiam*, num. 7.

(57. Regulares non possunt prætere præcedentiam super parochum regularem, quando inter alios parochos procedit in processionibus. Sac. congreg. Rit., in *Asten.*, 23 Novembris 1602, apud Sellium, cit. cap. 25, num. 18; et Barbosa, *loc. cit.*, num. 8.

(58. Regulares debent locum digniorem in processionibus, cedere clero sæculari, licet prior regularium deferat in processione reliquiam. Sacra congregat. Rit., in *Senogallien. Montis Bodii*, 24 Septembr. 1605 et 23 Januar. 1610; apud Barbosam, *loc. cit.*, num. 9. Præcedentia enim supra clerum sæcularem debetur solis regularibus paratis deferentibus in processione reliquias, non tamen cæteris non paratis. Sac. congregat. Episcop., in *Juvenacen.*, 4 Septemb. 1693; apud Monacell., tom. I, tit. 5, n. 32.

(59. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam episcop. nec non episc. titularium et administratorum. Vide verb. *EPISCOPUS*, art. 4 et 7.

(60. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam vicarii generalis. Vide v. *VICARIUS GENERALIS*, art. 3.

(61. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam canonicorum. Vide verb. *CANON.*, art. 7 et 8.

(62. Quoad ea, quæ concernunt præce-

dentiam coadjutorum. Vide verb. *CANONICUS*, art. 10, et verb. *COADJUTOR*.

(63. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam vicarii foranei. Vide verb. *VICARIUS FORANEUS*.

(64. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam confraternitatum. Vide verb. *CONFRATERNITAS*, art. 6.

(65. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam magistratus. Vide verb. *MAGISTRATUS*.

(66. Quoad ea quæ concernunt præcedentiam generatim. Vide Pignatell., tom. V, consult. 12 per tot., ubi n. 81, habet ut infra.

* Præstat hic adnotare, quod anted. Pignatell., *ib.*, sub num. 83, tradit in hæc verba: « Præ cæteris (in materia præcedentiæ) juvat transactio, quæ observanda est. Cum enim fiat pro bono pacis, præsertim inter ecclesiasticos, super hujusmodi præeminentiis, servari omnino debet, ut... semel, ac iterum firmavit Rota apud Seraph., decis. 22 et 81 per tot. Qua obligantur etiam successores, quando apparet initam fuisse bona fide super re quam maxime dubia, et ad extinguendas gravissimas lites... et canonici et dignitates successores ligantur concordia inita per antecessores, quamvis confirmatio Papæ non intervenerit. Quod etiam firmavit Rota, in *Cosentina præcedentiæ*, 6 Jun. 1618, coram *Dunozetto*. Præsertim si fuerit longo tempore observata, ut in specie concordia observata per spatium viginti trium annorum tradit Rota, decis. 88, num. 5 et seqq., p. vi, recent. Per observantiam enim inducitur approbatio... ex qua vel dicitur præscriptum jus alterius, vel saltem per spatium decem annorum inducta consuetudo, Rot., in *Cordubensi*, decis. 28 Jun. 1628, coram *Ubaldo*... Cui concordia per quæcunque rescripta non censetur unquam derogatum nisi de ea fiat specifica mentio. »

(67. In disputationibus publicis Romæ observatur fere semper hic præcedentiæ ordo. Si inter invitatos ad arguendum aliquis sit prælatus, hic ratione dignitatis est primus argumentator. Secundus, regularis Thomista. Tertius, regularis Scotista, vel alterius religionis aut sæcularis. Si vero prælatus nullus arguat, servantur privilegia concessa a Summis Pontificibus, præsertim Thomistis et Scotistis representantibus propriam scholam. Unde primus arguens est regularis Thomista; secundus, regularis Scotista; tertius ad libitum, nisi forte tam prælatus quam Thomista et Scotista velit resumere tertium argumentum, quod reputatur specialis honor; doctores autem sæculares, etiam actu legentes, cum non representent propriam scholam, cedere debent Thomistis et Scotistis.

(68. His adde quod canonici clerici, ubi præbendæ non sunt distinctæ in presbyterales, diaconales ac subdiaconales, quamvis antiquiores receptione, non sunt præferendi canonicis presbyteris, etiam postquam ipsi canonici clerici fuerint effecti sacerdotes, et tunc nec ipsis competit reinte-

gratio seu præcedentia adversus canonicos sacerdotes et posteriores receptione; cum jus semel adeptum ex sacerdotio nunquam amittatur, non obstante immemorabili in contrarium consuetudine, quam abusus imperceptibilem declaravit sacr. congr. Rit., in *Sutrina præcedentiæ*, die 27 Augusti 1707, et alibi sæpissime, ut refert Scarfontonus ad Ceccoperium, part. I in *Animadv.* ad tit. 11, sub n. 16, et refert etiam Monacell., part. IV, in *Supplement. ad tomum III*, n. 109; et Pitton., *De sacris Rit.*, tom. II, n. 1632.

(69. Canonici collegiati capitulariter incedentes in omnibus sunt præferendi parochis, et etiam parochis Ecclesiæ Matricis: sic expresse sacra Rit. congregatio anno 1666, mense Augusti in respons. ad 1 dub. apud Pignatell., tom. VI, consult. 74, et novissime, in *Januensi*, 19 Jul. 1710, ubi cum parochi Urbani prætenderent præcedentiam supra collegiatam insignem S. Mariæ Vinearum, proposito dubio: « An canonicis dictæ collegiati debeatur præcedentia adversus parochos urbanos? » sacra Rituum congregat. ad relationem eminentissimi Barberini sub die 19 Julii 1710, ad 3 dub. respondit: *Affirmative*, ut refert Ursaya, qui in hac causa egregie scripsit ad favorem ejusdem collegiati, tom. I, pag. 1, discept. 6, sub n. 192. Et iterum confirmavit stando in *Decisis* anno 1716, 19 Julii, ut refert eruditissimus Nicolaus Coleti in additione ad Ughellum, in *Italia sacra*, tom. IV, provinc. 8, *De Januens. episcop.*, pag. 836. Et pluries firmavit etiam sacra Rota, et signanter, part. xvii, recent. decis. 87; in *Burgen. præeminentiar.*, coram *Rondinino*, num. 4, ubi plura adducit merito videnda.

(70. Quæ præcedentia debeatur missionariis Ord. Min. de Observantia pro Sanctis Locis, et aliis. Vide verb. *PRIVILEGIUM*, art. 1, n. 31.

(71. Attendenda est hic constitutio Bened. XIII, incip. *Militantis Ecclesiæ*, edita 25 Junii 1727, in qua confirmatur constitutio S. Pii V super præcedentia canonicorum Regularium congregationis Lateranensis ordinis S. Augustini in processionibus, et aliis actibus publicis et privatis, statuendo, quod ipsi, ubi interesse contigerit, statim ipsum clerum sæcularem non exemptum subsequi, dum ipsi subsequendo præcedunt, dum vero præcedendo præcedunt, illum immediate sequi debeant.

(72. Observanda est constitutio Innocent. XIII, incip. *Dudum*, edita 5 Julii 1725, qua statuitur, ut Fratres laici de Observant. Reform. ac Tertii Ordinis in regno Siciliae præstent juramentum, vel votum emittant coram testibus cedendi clericis præcedentiam, nec superiores ordinis prædicti possint in posterum laicos seu conversos quoscunque ad professionemmittere, nisi prius ab ipsis emisso tali voto vel juramento: injuncta superioribus contrafacientibus privationis officii et vocis activæ et passivæ poena ipso facto incurrenda, laicis vero seu conversis sine prædicto voto, seu

juramento profitentibus, nullitatis professionis. Et interim superiores ejusmodi laicos seu conversos compellant ad observantiam litterarum Urbani VIII, hac de re emanatarum 16 Novembris 1642, in quibus statuit præcedentiam deberi clericis sub poena excommunicationis contra ipsos et superiores contrafacientes circa dictam præcedentiam, et non obstante quocunque prætextu anterioritatis vestitionis, et professionis, et consuetudinis.

(73. Præcedentiæ non semper a personali dignitate desumuntur; abbates enim simplices aliquando præcedere possunt superioribus generalibus sui ordinis, præsertim extra actus monasticos. Benedict. XIV, tom. I, constitut. 98, incip. *Inter plures*, § 16, ubi affert exempla promiscuæ præcedentiæ. (74. Nempe, inter canonicos basilicarum Urbis, cum aliqui sint episcopali dignitate insigniti, hi quidem reliquos omnes canonicos præcedunt: vicarius autem representans personam cardinalis archipresbyteri, qui basilicæ caput est, quamvis idem simplex prælatus sit absque ordine episcopali; tamen in choro et in omnibus actibus capitularibus, prædictos canonicos episcopos præcedit. Extra chorum vero et extra actus capitulares, infra eosdem incedit et sedet. (75. Idem pariter procedit in collegio advocatorum consistorialium inter advocatos episcopali dignitate insignitos, et decanum collegii, qui uti caput, quamvis plerumque simplex clericus existat, in actibus collegialibus ipsi præcedit, extra vero in omnibus decedit.

(76. Præcedentiæ inter Græcos et Latinos desumuntur ab ordine, antianitate aut dignitate personali. Idem constitut. 57, incip. *Et si pastoralis*, § 9. (77. Præcedentia inter episcopos et gubernatores prælatos aut vicelegatos ditionis ecclesiasticæ stabilitæ sunt ab eodem Pontifice constitut. 18, incip. *Quod Apostolus*, et in *Appendic.*, tom. II, nu. 2, pag. 6. Vide *ibi* late de omnibus. (78. Præcedentiæ ordo inter votantes signaturæ justitiæ et gratiæ servandus præscribitur ab eodem Pontifice tom. II, constitut. 9, incip. *Militantis Ecclesiæ*, nempe, quod votans, prius in suo respective tribunali admissus, alteri in suo posterius admissus præcedat. (79. Et si contigerit, ambos alterius signaturæ votantes eodem die in suo respective tribunali admissos fuisse, præcedentia detur illi, qui in prælatura quocunque antiquior et prior reperitur. Verum cum aliquis votans alterius tribunalis hujusmodi sive episcopali caractere insignitus, sive protonotarii apostolici dignitate ornatus, sive quocunque alio ejusdem Romanæ curiæ munere vel officio decoratus reperitur, præcipit ut nulla habita signaturæ justitiæ, aut gratiæ votantis ratione, illa duntaxat præcedentia illæsa remaneat, quæ votanti alias debetur. (80. Et denique statuit, hujusmodi præcedentiam, cum quivis votans in utroque signaturæ justitiæ et gratiæ tribunali ascriptus fuerit, a primæva ipsius votantis in altero utriusque signa-

turæ tribunali admissione esse repetendam et definiendam.

(81. Quoad præcedentiam hic juvat adducere, quæ tradit eruditissimus Franciscus Maria Pitonius advocatus Romanus, episcopus Imeriæ, et Benedicti XIII. Auditor, in parte tertia disceptat. 57, n. 14. ubi in Summario sic præcise habet: « Parochus regularis ecclesiæ matricis præcedit parochus ecclesiæ sæcularis eidem subditæ, et sic etiam clerus regularis ecclesiæ cathedralis quoad clerum sæcularem ecclesiarum inferiorum, » et in corpore, sub eodem num. 54, ita pariter præcise: « Ex quo principio decisam habemus illam quæstionem, an parochus regularis ecclesiæ matricis præcedere debeat parochus ecclesiæ sæcularis in quibuscunque processibus et functionibus publicis; licet enim de jure præcedentia competat parochus et clero sæculari supra regularem; id tamen procedit, ubi uterque clerus et parochus interveniunt tanquam personæ de ordine et hierarchia ecclesiastica in genere inter se cœquales, secus autem ubi parochus et clerus regularis interveniat tanquam representans ecclesiam superiorem, nempe aut cathedralem, aut matricem: hoc enim casu non intrat ratio ordinis hierarchici circa præcedentiam clerici sæcularis supra regularem, sed ratio superioritatis et respective subjectionis, ne detur absurdum, quod subditus præcedat superiorem, dum tali casu regularis dicitur intervenire in figura et representantia superioris, et sic præcedit, ut, quidquid dixerit Pignat., consult. 26, tom. IV, bene firmavit cardin. de Luca, De præminent., discours. 51, numer. 20; Ansaldo., in Adnotat. ad decis. 55, num. 17, et ego obtinui in una Melevitana præminentiarum in sac. congregat. Rituum, 27 Februarii 1723, in respon. ad dub. secundum ad relat. eminent. D. card. Gualterii, ubi scribendo pro PP. Dominicanis ecclesiæ parochialis B. Mariæ de Portu Salvo civitatis Valletæ, obtinui resolutionem, quod parochus regulari supradictæ ecclesiæ regularis tanquam matricis competet præcedentia supra parochum ecclesiæ parochialis sæcularis Sancti Pauli in quibuscunque processibus generalibus et functionibus episcoporum, juxta quam resolutionem, me scribente, judicavit etiam Rota, in nullius Calaguritana juris ingrediendi chorum, super manutatione 10 Maii 1723, § Aut vero, coram reverend. Patre domino Cerro. »

(82. Et revera sapientissimus et practissimus cardin. de Luca loco ab ipso citato sic præcise habet: « His ita constitutis, de consequenti nimium planam esse dicebam responsionem ad objectum præcedentiæ debite clericis sæcularibus supra regulares ex deductis supra dict. discours. 24, et alibi, quod scilicet conclusio sit in suo casu verissima, sed male ad rem applicata: procedit etenim, quando clerici sæculares et regulares diversarum ecclesiarum inferiorum æque subditarum in functionibus interveniunt, adeo ut aliam non faciant figuram,

nisi illam, quam propr. ordo, propriæque eccles. qualitas præbeat, cum tunc dicta distinctio hierarchica intret. Secus autem, ubi aliqui regulares interveniant tanquam representantes corpus cathedralicum, ut sequitur in illis cathedralibus vel metropolitanis, quæ sunt regulares, juxta recensitas supra dict. discours. 2 et sequent., sive tanquam representantes ecclesiam superiorem, et constituentes unum corpus cum prælato regulari, ut in istis ecclesiis monasterialibus contingit; quoniam tunc non intrat d. ratio ordinis hierarchici, sed intrat altera superioritatis et subjectionis respective, et ne detur absurdum, quod subditus præcedat superiorem, quodque membra inferiora præcedant caput. Ideoque monachi Benedictini seu Casinenses, vel canonici regulares Lateranenses hodie in Urbe occupant suum locum in ratione antiquitatis, sed quando erant canonici Ecclesiæ Lateranensis, occupabant primum locum supra universum clerum Romanum cum similibus, atque in hoc versantur adeo frequentia modernorum æquivoca, quæ eorum cibis quotidianus esse videntur, intelligendi et practicandi conclusiones in abstracto, sive in littera, non reflectendo ad hujusmodi distinctiones et circumstantias, ex quibus applicatio pendet, in qua totum est punctum.

(83. Præcedentia inter parochos debetur illi, qui prior fuit assumptus ad regimen suæ parochialis: de jure enim is præcedit, qui in labore est antiquior instar militiæ. L. Nemo 2, De officio magistri officior., t. Tirones 5, cod. De tironib.; Cyriac., controvers. 201, num. 44; Seraphin., decis. 326, num. 3; Pignatell., tom. VI, consultat. 67, nu. 1, ubi refert quod id resolvit sac. Rit. congregatio, in Macerateni præcedentia, referente eminentiss. Sacchetto, atque habetur in statuto cleri Romani capit. 2, § 6.

(84. Quilibet autem parochus in propria ecclesia omnibus aliis parochis præcedit, excepto capitulo cathedralis, quia secluso hoc casu de interventu capituli cathedralis respectu præcedentiæ, quilibet in domo sua regulariter dicitur major. L. Nihil omnino 4, et ibi Glossa final., cod. De palatinis sacerar. largition., et expresse eum aliis Rota, recent., par. 1, decis. 616, num. 3. Rectores autem ecclesiarum in propriis ecclesiis dicuntur esse in propria domo cap. Duo 23, quæst. 4; abbas, in cap. Venerabilem, De election., num. 19, cum aliis relatis per Gonzalez ad regul. 8, gloss. num. 102. (85. Quinimo in ea sunt reges et imperatores: unde etiam rex existens in aliena domo, debet cedere domino, ut notat Decian., consil. 67, num. 12 et 13, volum. 2; Solorzan., in allegat. pro supremo concil. Indiar. super præcedent., num. 92; Besold., dissert. De præcedent., cap. 3, num. 15, et expresse Pignatell., tom. III, consultat. 17, num. 14. Vide in Appendice, Decreta sac. congr. Conc., in Maceraten. Jurium parochial., in respons. ad 6 et 7 dub.

(86. Prior enim in propria ecclesia, etiam-

si sit aliis parochis inferior, dicitur pro se habere juris assistantiam in præcedendo cæteris aliis, ad text. in cit. l. Nihil omnino, cod. De palat. sacr. largit., et ibi etiam glossa final. Decian., consil. 63, num. 12 et sequent., vol. 2, et Rota, in Calaguritana præminentiarum de victoria, 16 Novembr. 1591; coram Penia; abbas, in cap. Postulastis, n. 8, De concess. præbend.; Geminian., in cap. A collatione, num. 7; De appellat.; Put., decis. 104, nu. 4, 5 et 6, lib. III, in correct. allegat a Rota recent., part. v, tom. I, dec. 3, num. 6 et 27; et ita expresse resolvit sac. Rit. congregatio, in Asculana, 23 Maii 1644; apud Pignatell., tom. VII, consultat. 46, num. 6; ubi expresse dicit, quod prædicta eo magis locum habent in ecclesia propria, etiamsi parochus alter sit dignior, citans ad id, Abbatem, Gonzalez. et Gratian., et asserens id sæpius declarasse eandem sac. cong. Rit. Et ad hoc facit etiam, quod nec episcopo extra suam ecclesiam et diocesim conveniunt ea, quæ proprio episcopo in sua ecclesia et diocesi debentur, ut declaravit ead. sac. Rituum congregatio in Policastren., 21 Augusti 1694, his verbis: « Episcopo extra suam diocesim, et in loco, in quo non habet jurisdictionem, non conveniunt ea, quæ proprio episcopo in sua ecclesia et diocesi debentur. » Sic apud Pignatell. tom. III, consult. 54, num. 3.

(87. Attendenda tamen semper in his legitima consuetudo, quæ in materia præcedentiæ inducitur per decem annos, eaque præscribitur. Cyriac., controvers. 201, n. 169; Pignatell., tom. VI, consult. 67, n. 5, cum pluribus ibi allegatis; Rota, in Mutinensi præcedentia, 25 Junii 1683, et part. v recentior decis. 483, numer. 1. Etiamsi sit contraria juris dispositioni, cum ipsa habeatur pro jure et prævaleat etiam ipsi juri. Cyriac., loc. cit., n. 171; Seraphin., decis. 694, num. 1; Gregor., decis. 224, num. 2; Sperell., decis. 36, num. 4; Pignatell., l. cit., num. 3. Et Rota, in dict. Mutinens., accedente præsertim scientia et patientia adversarii; Greg., decis. 417, num. 2; Coccin., decis. 26, num. 3 et decis. 31, n. 6; apud Post., De manutatione; Pignatell., l. cit., n. 3; Rota recent., part. II, decis. 716, num. 3, quæ consuetudo nec interrumpitur per reclamationem, in qua quis succubuit. Rota recent. part. IV, tom. II, decis. 214, n. 2 et 3, et part. XXIX, tom. I, decis. 99, n. 10 et sequent. Et actus quamvis unicus tribuit quasi possessionem manutentionem in materia præcedentiæ. Rota recent., part. XI, dec. 320, n. 14, et part. XIV, decis. 148, n. 8. Præsertim constituto de bono jure: Rota recent., part. XVII, decis. 156, n. 15. Licet secus sit, ubi actus sit æquivocus; Rota recent., part. XI, decis. 320, numer. 32.

(88. * Parochus loci, ubi quis obiit, cadaver associans semper habet præcedentiam supra alios, quoadusque est intra limites parochiæ suæ. Institut. ecclesias. 105, § 54.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(89. Consuetudinem utramque paginam

facere in subjecta materia præcedentiæ, pro verbii loco dici solet.

(90. Nihil tamen minus gravis est quæstio, an sit servanda consuetudo, per quam minus dignus præfertur magis digno? (91. Varii in varias abierunt sententias; Rota vero processit hac cum distinctione, ut si agatur de præferendo minus digno in omnibus actibus, stari minime debeat huic consuetudini, sin vero res sit de prælatione minus digni magis digno in aliquibus tantummodo actibus, recedi haud possit ab hac consuetudine. Vide Decisiones in Capuana seu Casertana processionum super præcedentia, 10 Martii 1743, § 8, cor. bon. mem. de Vais, et 17 Junii 1746, § 8. cor. eminentiss. elephant. (92. Quod procedit, tum si triginta vel quadraginta annorum, tum et maxime si centenaria, vel immemorabilis sit consuetudo.

(93. Sed dubitari non immerito potest, an hæc distinctio locum sibi vindicare queat, ubi ex dispositione expressa ritualis vel cæremonialis episcoporum, magis dignus obtinere debeat præcedentiam supra minus dignum in actu particulari? (94. Sacrum tribunal Rotæ etiam in hoc casu admittit videtur mox dictam distinctionem, in mox allegatis decisionibus; sed præter causâ illius necessitatem: nam ut habet Decisio diei 17 Junii 1746, § 7, præcedentia in illo casu non descendebat ex Rituali vel Cæremoniali. (95. Magis arridet sententia eorum, qui hoc in casu tenent, servandam haud esse consuetudinem, ex decreto irritante, quo munitæ sunt constitutiones confirmatoriæ Ritualis et Cæremonialis. Sperell., decis. 179, num. 34, et plur. sequent.; confer. et Clericat., De benefic., disc. 68, num. 6, et plur. sequent.

(96. De præcedentia, ubi res postulat, consule Jacobum Gothofredum, De jure præcedentiæ, qui accuratissime de ea agit.

ADDITIONES CASINENSES.

Liceat insuper sequentia sac. Rit. congregationis decreta afferre, in Addit. ad n. 6, h. art. quoad præcedentiam capituli cathedralis.

« Contendente rectore ecclesiæ paroch. S. Silvestri civitatis Sutrinæ in funeribus sui parochiani, in processibus et aliis functionibus ecclesiasticis, præsentibus capitulo et archipresbytero ecclesiæ cathedralis ejusdem civitatis, sibi competere nonnullas præminentias: hinc super eisdem controversiis exortis, capitulum una cum archipresbytero pro declaratione infrascript. dubiorum humiliter supplicavit. »

« Primo: « An parochus S. Silvestri tenetur accedere ad cathedralem ad levandum capitulum cathedralis pro associando « cadavere sui parochiani defuncti tumulandi in paroch. vel in quacunque alia « Ecclesia, etiam regularium, quando capitulum interveniat in associatione? » Resp. « Affirmative. »

« Secundo: « An etiam regulares in casibus prædictis teneantur prius accedere

« ad cathedralem ad levandum capitulum, « non autem ad parochialem S. Silvestri? » Resp. « *Affirmative.* »
 « Tertio: « An capitulum et canonici non solum in via, sed etiam in propria ecclesia parochiali præcedere debeant ipsi parochi in funebribus et aliis functionibus, « non obstante prætensa contraria consuetudine? » Resp. « *Affirmative*, præterquam « in actu faciendi officium, quoad spectat ad parochum. »
 « Quarto: « An parochi prædicto, tam in via quam in ecclesia parochiali, quando associat cadavera suorum parochianorum, « prohibita sit erectio propriæ crucis præsentate capitulo cathedralis? » Resp. « *Affirmative*, præterquam in actu peragendi officium (65). »
 « Quinto: « An liceat dicto parochi occasione processionum discedere a sua parochia, accedere et transire per parochiam cathedralis cum stola et cruce erecta, et simili modo redire ad suam parochiam, « vel potius debeat in cathedrali erigere et deponere crucem et stolam? » Resp. « *Affirmative* quoad primam partem, *Negative* quoad secundam. »
 « Sexto: « An deceat capitulum et cano-

PRÆCEPTUM

Vide verb. LEX, art. 1, a n. 16 ad 19.

PRÆDICARE, PRÆDICATOR.

SUMMARIUM.

1. Prædicare tenentur episcopi, et hoc est principium eorum munus, ac per se, vel per alios in casu legitimi impedimenti id facere debent. — 2. Item prædicare tenentur parochi per se vel per alios. — 3. Imo parochi, si ab episcopo moniti trium mensium spatio suo prædicandi muneri defuerint, possunt ad id per censuras compelli, seu per alias penas arbitrio ipsius episcopi, et etiam per subtractionem fructuum beneficii, alteri, qui id præstet, persolvendum. — 4. Prædicandum est per annum saltem omnibus Dominicis et solemnibus diebus festis; tempore autem jejuniorum, Quadragesimæ et Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere dixerint episcopi. Et prædicator dicit Salutationem angelicam semper. Non vero *Regina cæli*, etiam tempore paschali. — 5. Per *ly Tempore jejuniorum* intelligitur solummodo tempus Quadragesimæ et Adventus, non autem tempus vigiliarum. — 6. Relinquitur arbitrio episcoporum, an tempore Quadragesimæ et Adventus quotidie vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur. — 7. Prædicationis tempore in ecclesiis separanda sunt loca virorum et mulierum saltem per velum. — 8. Concionandum est Judæis semel in hebdomada, qui tenentur ad concionem accedere. — 9. Prædicationem in ecclesia omnes possunt audire, gentiles, Judæi, et hæretici. — 10. Prædicationis tempore interesse tenentur episcopi non impediti, clerici, et alii ejusdem Ecclesie. — 11. Unde potest episcopus statuere, ne canonici, et alii de capitulo discedant ab Ecclesia tempore concionis, et quod illi intersint

(65) Intellige dummodo secus non obtineat consuetudo. Vid. Lucium nostr. v. PAROCHUS QUOAD RESID. PRÆCEDENTIAM, etc., n. 59, et *Addit. Casinenses*,

nicos assistere prædicto parochi solemniter celebranti in festivitibus SS. Anæ et Silvestri, quando invitantur ad ecclesiam parochialem: an vero unus de capitulo debeat missam cantare? » Resp. « *Affirmative* quoad primam partem, *Negative* quoad secundam. »
 « Septimo: « An liceat archipresbytero cathedralis in associatione cadaverum, « aliisque processionibus ingredi ecclesiam parochialem cum stola, an vero debeat illam in janua deponere? » Resp. « *Affirmative* quoad primam partem, *Negative* quoad secundam. » Et ita declaravit et servari mandavit S. Rit. congregat. partibus informantibus auditis, die 28 Aprilis 1703, in *Sutrina præeminentiarum*. Apud *Manuale decretorum authent.*, S. Rit. congreg. primum Romæ, deinde Neapoli, edit. an. 1747, n. 277.
 Item. Ad dub. « An in funere defuncti alterius parochiæ interveniente capitulo, liceat primæ dignitati cathedralis, sive, ea absente, alteri de capitulo in ordine digniori incidere cum pluviali et stola nigri coloris? » *Affirmative, et amplius.* » S. Rit. cong., in *Cajetana* 16 Jul. 1757 cit. *Manual.* num. 278.

quotidie sub pena amissionis distributionum illius diei, in qua defuerint. — 12. Prædicationis tempore non potest in ecclesia dici missa. — 13. Prædicationis tempore prohibiti sunt populi stare ofiosi in foro seu in platea. — 14. Non est prædicandum de nocte, sed tempore præscripto ab ordinariis; unde nulla concio, neque passionis Dominicæ debet fieri de nocte. — 15. Si concio habeatur tempore missæ, debet haberi statim post *Evangelium*, vel post *Credo*, si in dicta missa tali die dicatur; quod si celebrans ipse concionetur, deposita casula et manipulo, sedet ad cornu evangelii, vel ascendit cathedram: Si quis tempore missæ sit concionaturus coram episcopo loci circa initium evangelii genuflexus petit ab illo benedictionem per *Jube, domne, Benedicere* osculata episcopi manu, postmodum cathedram ascendit, et de more concionatur. — 16. Prædicator, si concionetur, dum est expositum SS. Sacramentum, stat nudo capite. — 17. Prædicare non possunt laici cujuscunque sint ordinis et professionis. — 18. Imo laici prædicantes subjacent excommunicationi, et nisi quam citius resipuerint, alia competenti poena sunt plectendi. — 19. Et a fortiori prædicare nequeunt mulieres. — 20. Potest tamen prædicationis munus ab episcopo committi etiam clerico, qui non sit in sacris ordinibus constitutus. — 21. Regulariter vero facultas prædicandi non conceditur, nisi sacerdotibus; vel saltem constitutis in ordine diaconatus. — 22. Episcopus potest prædicare in quacunque ecclesia, etiam regulari suæ diocesis, nec ab ullo potest impediri aut prohiberi. — 23. Non potest tamen prædicare extra diocesim suam sine licentia ordinarii loci. — 24. Episcopo prædicanti per se

ibi, et in *Append. 3*, post art. v. PAROCH. (nec non v. CRUX, num. 37.)

ipsum in sua ecclesia, cum ex proprio munere ad id teneatur, minime licet etiam prætextu paupertatis, prætere sibi præstari eleemosynam solitam dari prædicatoribus ab universitate electis. — 25. Quando ipsemet episcopus prædicat, silere debent alii concionatores, illisque poterit præcipere, ut eo tempore a prædicatione se abstineant. — 26. Possunt tamen parochi per se ipsos inter missarum solemnità sermonem habere, etiam quando episcopus ipse prædicat. — 27. Parochi, si per se velint munus prædicationis obire, non debent impediri. — 28. Imo tempore Quadragesimæ possunt de mane in suis ecclesiis prædicare, non obstante consuetudine, quod in sola matrice vel alia ecclesia concionetur. — 29. Parochi per se ipsum concionanti in sua ecclesia, cum ex proprio munere ad id teneatur, minime licet prætextu cujuscunque paupertatis prætere sibi præstari eleemosynam solitam dari prædicatoribus ab universitate electis. — 30. Parochi prohibentur in suis ecclesiismittere concionatores ab ordinario non approbatos, etiamsi prædicare vellet aliquis episcopus. — 31. Possunt tamen parochi dare licentiam alicui viro docto et noto etiam regulari, ut bis vel ter concionetur in suis ecclesiis sine episcopi approbatione. — 32. Et a fortiori possunt, imo debent parochi, concedere approbatis ab ordinario licentiam prædicandi in suis parochiis. — 33. Approbare prædicatores spectat ad episcopum, licet electio spectaret ad alios. — 34. Unde prælatus exemptus inferior episcopo, qui non habet territorium separatam cum vera qualitate *Nullius*, non dat licentiam, neque benedictionem prædicatoribus, qui prædicare debent in locis suæ jurisdictionis, sed ista facultas spectat ad episcopum, in cujus diocesi locus exemptus existit. — 35. Hinc ad episcopum spectat dare benedictionem concionatori, qui prædicare debet in ecclesia conventuali ordinis militaris Sancti Stephani. — 36. Item ad episcopum diocesanam spectat dare licentiam, et benedictionem prædicatoribus, qui debent prædicare in ecclesiis prioratum religionis Hierosolymitanæ non habentium territorium separatam cum jurisdictione quasi episcopali, et vera qualitate *Nullius*. — 37. Ordinarius debet eligere prædicatores, nisi in contrarium sit consuetudo ab immemorabili. — 38. Electio tamen prædicatoris in sua cathedrali spectat ad solum episcopum, nulla habitatione consuetudinis, etiam immemorabilis, quæ competeret capitulo, seu episcopo cum capitulo, vel de consilio capituli. — 39. Unde capitulum in electione prædicatoris pro ecclesia cathedrali nihil potest. — 40. Si civitas seu universitas sit in possessione nominandi prædicatorem pro cathedrali cum onere solvendi eleemosynam, debet manentem in tali possessione; at si episcopus vellet jus nominandi sibi vindicare (prout vere potest) non posset eandem ad solutionem cogere, sed teneretur de proprio expensas, et eleemosynam subministrare. — 41. Nec in tali casu pensionarii mensæ episcopalis contribuere tenentur ad dictam eleemosynam taxam, seu prædicatoris mantentionis expensas. — 42. Et dato, quod episcopus ab exercitio jurisdictionis pro aliquo tempore suspendatur, et detur ei vicarius Apostolicus, adhuc retinet jus talis electionis. — 43. Consuetudo immemorabilis nominandi vel præsentandi prædicatorem episcopo pro ecclesiis inferioribus non est sublata: unde si communitas vel dominus loci temporalis nominat prædicatorem, et solvit eleemosynam, consuetudo hujusmodi servanda est. — 44. Item si episcopus consuevit eligere et communitas solvere, talis consuetudo servanda est. — 45. Si autem communitas, vel dominus loci temporalis nominat, et non solvit eleemosynam, tunc nisi consuetudo esset immemorabilis, et probata, posset et deberet episcopus hoc jus impugnare, et sibi vindicare deputando prædicatorem pro libito. — 46. Communitas dare debet prædica-

toribus mercedem dari solitam, nec potest ipsam imminuere et reducere ad certam parvam quantitatem. Et an et quando teneatur eis alimenta præstare? — 47. Episcopus prætendens communitatem teneri præstare eleemosynam pro prædicatore cathedralis, tenetur ipse probare consuetudinem immemorabilem. — 48. Habentes jus nominandi prædicatorem Quadragesimalem, debent illum nominare et præsentare episcopo in termino a synodo diocesana præscripto; scilicet vel ante festum Nativitatis D. N. J. C. vel duobus mensibus ante Quadragesimam, vel intra mensem Novembris; et si præsentatus fuerit rejectus, alium per totum mensem Decembris nominare et præsentare, alias pro illa vice jus amitterent, et ad episcopum devolveretur, et solitam eleemosynam adhuc cogere solvere. — 49. Si tamen nominatio et præsentatio prædicatoris fiat, re integra, paulo post terminum elapsam, admitti debet saltem ex gratia. — 50. Item quando habentes jus nominandi nominaverunt, et præsentaverunt in tempore, si nominatus et electus postea non vult, vel non potest illuc ire, non ideo debent privari jure suo sine culpa. — 51. Nisi accideret in ultimis diebus ante Quadragesimam, quia tunc providebit episcopus, nec universitates habentes dictum jus recusare poterunt prædicatorem, vel ei eleemosynam solitam denegare. — 52. Universitates seu alii habentes jus nominandi prædicatorem non possunt in suis patentibus litteris uti verbis *Eligimus et deputamus, ac electum et deputatum declaramus*, sed debent uti verbis *Nominamus et præsentamus*. — 53. Hæc regula etiam procedit, quamvis nominatio prædicatoris ad generalem alicujus religionis pertineret, quotiescunque non pro religione, sed pro commoditate universitatis, quæ eleemosynam solvat, in ecclesia regulari concio habenda sit. — 54. Prædicator destinatus ab episcopo defuncto, vel electus a rectoribus antiquis, prædicare debet; nec successores possunt alium eligere. — 55. Turnus seu circulus concionum, ubi est in usu, debet observari. — 56. Licet alternativa esset inter universitatem et regulares. — 57. At ubi non est in usu, non debet introduci. — 58. Quando partes non sunt concordæ, seu vertitur lis inter episcopum et communitatem, sacra congr. solet eligere prædicatorem vel præcipere, ut jam electus prosequatur sine præjudicio partium. — 59. In quo casu tenetur communitas, seu universitas eleemosynam erogare. — 60. Casu, quo parochus velit per se ipsum prædicare, debet id intimare et notificare iis, qui jus nominandi prædicatorem habent ante tempus præfixum ad faciendam nominationem; alias habentes tale jus possunt juxta consuetum libere nominare, et eorum nominatio et præsentatio esset executioni demandanda. — 61. Ubi adest consuetudo, quod non prædicetur, nisi in cathedrali vel matrice, episcopus potest prohibere, ne prædicetur in aliis ecclesiis, etiam regularium. — 62. Excipiuntur tamen ecclesie parochiales, in quibus prædicatio Verbi Dei prohiberi non potest, si parochus per se ipsum hoc munus adimpleat cum ad id parochus teneatur ex suo officio. — 63. Episcopus prohibere potest regularibus, ne aliquo die concionentur, ut totus populus conveniat ad cathedralem. — 64. Absque licentia episcopi prædicatores non possunt tempore Quadragesimæ et Adventus, aliisque temporibus commendare in pulpito pauperes et miserabiles personas. — 65. Prædicatores, etiam regulares tenentur emittere professionem fidei, si ab episcopo exigatur. — 66. Episcopus examinare potest prædicatores, etiam regulares prædicare volentes in ecclesiis, quæ suorum ordinum non sunt. — 67. Et episcopus licentiam prædicandi semel iisdem regularibus concessam, ob rationabiles causas licet occultas, prædicationem tamen concernentes, suspendere potest. — 68. Non potest tamen episcopus generatim prohibere re-